

Apol·lo i
Dafne

Camila Pérez López.
4rt b.

Índex:

1. Documentació general.....pàg 1.
2. Anàlisi formal.....pàg 4.
3. Interpretació.....pàg 5.
4. Conclusió.....pàg 7.
5. Característiques del Barroc.....pàg 8.

1. DOCUMENTACIÓ GENERAL

Catalogació

Títol: Apol·lo i Dafne

Nom: **Gian Lorenzo Bernini:**

Va fer la seva carrera quasi per complet a Roma, però havia nascut a Nàpols el 7 de desembre de 1598. El seu pare, Pietro Bernini, va ser el seu primer mestre. En canvi, aviat el fill el va superar. Després de fer escultures barroques, a la dècada de 1620 va fer els seus primers projectes arquitectònics, com la fatxada de l'església de Santa Bibiana de Roma (1624-1626) i la creació del magnífic baldaquí (1624-1633), aquest projecte, obra mestra d'enginyeria, arquitectura i escultura, fou la primera d'una sèrie d'obres monumentals per la basílica de San Pere. Mes endavant va realitzar les tombes d'Urbano VIII (1628-1647) i Alejandro VII (1671-1678), ambdues a la basílica de San Pere, que, en incorporar figures tridimensionals en actitud dinàmica, diferien notablement de l'enfocament purament arquitectònic dels sepulcres realitzats per artistes anteriors. En la colossal Càtedra de San Pere (la cadira gestoria, 1657-1666), a l'òsida de la basílica, va utilitzar el marbre, el bronze daurat i l'estuc en una esplèndida composició en moviment ascendent, que adquireix un major dramatisme amb la finestra oval d'or que té en el centre i que es converteix en el punt focal de tota la basílica. Bernini va ser el primer escultor que va tenir en compte el dramatisme potencial de la llum en els grups escultòrics. Això se evidencia encara més en el seu famós Èxtasis de santa Teresa (1645-1652, Santa Maria della Vittoria, Roma), on va els rajos del sol, sorgits de una font invisible, il·lumina a la santa en tràngol i al àngel somrient que està a punt de traspasar-li el cor con una fletxa d'or. Els nombrosos bustos que va realitzar expressen un sentiment anèleg de convincent realisme dramàtic, tant els de caràcter al·legòric com l'ànima condemnada l'ànima salvada (les dues de aproximadament 1619, Casa

d'Espanya, Roma), com els que eren retratats, per exemple el del Cardenal Scipione Borghese (1632, galeria Borghese) o el de Lluís XIV de França (1665, Palau de Versalles). Dins de les obres arquitectòniques no religioses de Bernini s'inclouen projectes per a diversos palaus: el palau Ludovisi (actualment palau Montecitorio, 1650) i el palau Chigi de Roma (1664), així com uns dissenys per el Louvre, projecte que no va arribar a fer-se i que va presentar a Lluís XIV en 1665, durant una estada de cinc mesos a París. Bernini va projectar també tres esglésies: la de Castelgandolfo (1658-1661) construïda sobre planta de creu grega, i la de Ariccia (1662-1664) con planta circular. La tercera és el seu major guany dins de l'arquitectura religiosa: el temple de San Andrés del Quirinal (1658-1670) de Roma es va construir sobre planta oval amb un porxo ovoide que s'estén per davant de la fatxada, reproduint els ritmes interiors de l'edifici. L'interior, decorat amb marbre obscur de diferents colors. També són de la dècada de 1660 la Scala Regia (Escala reial, 1663-1666), que connecta les habitacions del palau del Vaticà amb la basílica de San Pere, i la magnífica plaça de San Pere, que va emmarcar l'entrada a la basílica dins d'un espai oval dinàmic format per dues columnates semicirculars. Entre les fonts de caràcter escultòric dissenyades per Bernini destaca la espectacularitat Font dels quatre rius (1648-1651) en la piazza Navona. Bernini va exercir la seva activitat pràcticament fins la seva mort, el 28 de novembre de 1680.

Cronologia: 1622-1625

Localització: Galeria Borghese (Roma)

Dimensions: 2'43 m. d'alçada

Altres aspectes bàsics:

Tècnica, material i tipologia: L'obra està realitzada en marbre blanc. Es tracta d'un grup escultòric exempt, resolt amb la tècnica de la talla. En l'obra, Bernini capta, amb magistral resolució, l'instant precís de la transformació de la deessa en llorer (en grec "daphne"). Les dues figures es troben embolcallades en l'espiral dinàmica que, des dels peus del déu, ascendeix fins a les mans de la deessa, que s'està convertint per moments en fulles i branques. Tot és ritme en diagonal ("serpentinato"), força i moviment que dona a l'obra la seva dimensió oberta i il·limitada. Bernini ha resolt amb gran mestratge la transmissió de textures i sensacions, el tacte de la pell i de les robes, la finesa de la pell, la delicadesa d'uns membres que deixen de ser humans per adquirir la seva nova condició vegetal. L'obra ha estat pensada per a ser contemplada des de qualsevol punt de vista, en un moviment espiral ascendent que no té límits. Es tracta d'una obra de joventut en el més pur estil barroc: dinamisme, moviment frenètic, espai escenogràfic, dramatisme, tensió emocional, instantaneïtat.

Descripció:

A aquesta obra escultòrica Bernini capta l'instant en què Dafne es transforma: a la base comença la metamorfosi de la nimfa en arbre, les seves cames comencen a convertir-se en arrels i s'accentua la sensació d'arqueig del seu cos per la immobilització provocada per la transformació en arbre. Apol·lo li agafa una mà, una cama alçada i està a punt d'envoltar la seva estimada amb el braç, així Bernini ens mostra l'instant fugisser de l'acció, captant tota la tensió del moment. L'escultura s'expandeix en tres dimensions de l'espai, el moviment és ascendent, es projecta a espai infinit i es crea d'una manera il·lusòria el moviment real.

té
un

Al peu de l'estàtua hi ha una inscripció que diu: "*Quisquis amans sequitur fugitivae gaudia formae fronde manus implet baccas seu carpit amaras*"

-Qui, amant, segueix els gaudis de la bellesa que fuig, omple les seves mans de fullatge, o bé agafa fruits amargs. Aquests dos versets s'atribueixen al cardenal Barberini, futur papa Urbà VIII.

2. ANÀLISI FORMAL:

Composició:

Es pot apreciar que es troben en tensió, més la Dafne que l'Apol·lo ja que ell s'aguanta amb el peu dret i fa que el seu cos presenti una línia recta. En canvi, el cos de la Dafne descriu una línia bastant corba.

Els dos cossos es troben en posició vertical.

Tractament de les figures/formes:

En aquesta època l'ideal de bellesa era d'uns cossos totalment perfectes i això es veu clar en aquesta escultura de proporcions equitatives i perfectes. Els personatges es troben pràcticament nus, només una fina tela els cobreix les parts més íntimes.

El volum es rodó.

Ritme:

Es troben en moviment, concretament en l'instant en què Dafne està fent la metamorfosi, es converteix en arbre.

Expressió:

L'expressió en aquesta escultura juga un paper fonamental, ja que, no només es veu a les cares, si no que també expressa amb el moviment que vol representar, que es pot apreciar un patiment per part de Dafne i un clar apassionament en Apol·lo.

3. INTERPRETACIÓ:

Iconografia:

Tema: Mitològic

Què és?: Bernini ha immortalitzat un episodi del mite de Dafne, una nimfa de les aigües dolces, filla del déu riu Peneu. Segons la llegenda, Apol·lo, el déu de la música i de l'amor, es va enamorar de Dafne i la va perseguir apassionadament. Per escapar d'Apol·lo, la deessa va suplicar al seu pare i aquest la va convertir en llorer, en el moment en què el déu anava per tocar-la. En record d'aquest amor impossible, Apol·lo va prendre el llorer per corona. La història va ser recollida per Publi OVIDI en una de les seves *Metamorfosis*.

Què representa?: Bernini va rebre l'encàrrec de l'obra de part del cardenal Borghese, un dels principals comitents de l'escultor. L'obra s'emmarca en el gust que els dignataris eclesiàstics de l'època sentien per la mitologia clàssica i per tot allò que enaltís els sentiments i el plaer sensorial. No deixa d'haver-hi un cert sentit de gaudi per la vida en la seva dimensió fugissera ("carpe diem").

Encàrrec i recepció:

Bernini va rebre l'encàrrec de l'obra de part del cardenal Borghese, un dels principals comitents de l'escultor.

Funció o finalitat conscient:

Té una finalitat clarament estètica, d'una certa dimensió lúdica (inscripció poètica).

Significat/marc històric i cultural:

El Barroc va suposar nous valors estètics on predominen el moviment -amb d'utilització de les formes corbes, d'allò que és còncav i convex- la llum i el color més que el dibuix per crear les formes, el realisme en les representacions, i el gust pel que és teatral i escènic.

L'objectiu de l'artista no és només representar la realitat, a la manera ideal dels renaixentistes, sinó fer-ho de manera que s'exaltin els sentiments i que emocionin o sorprengui l'espectador. L'art barroc està ple de simbolisme i, sovint, l'obra d'art es presenta com un decorat teatral que pretén introduir l'observador al món dels sentiments i de les sensacions.

L'art d'Itàlia no va tenir quasi influència sobre l'escultura barroca espanyola. El realisme i la gran preocupació pel detall, són les seves característiques fonamentals; les figures se solen pintar i a vegades s'arriben a utilitzar ulls de vidre, vestits autèntics i cabell natural. Les escultures més importants del barroc espanyol són els retaules pels altars de les esglésies, alguns d'ells de gran tamany i riquesa, realitzats per grups d'escultors i arquitectes. Els principals escultors van ser Gregorio Fernández, màxim exponent de l'escola castellana i els representants de l'escola andalusa, en especial Juan Martínez Montañés, Pedro de Mena, Juan de Mesa i Alonso Cano. Aquests tenen les seves obres repartides a Sevilla i Granada (Cristos, Inmaculades, sants i altres temes típics dels passos processionals).

La representació del moviment és el principal objectiu dels escultors barrocs. Les línies corbes, obliqües, fan la impressió d'equilibri inestable com si els personatges haguessin estat capturats en un moment fugaç de l'acció.

Els vestiments adquireixen gran importància, les seves formes s'inflen i els plecs es multipliquen.

L'altra gran aspiració de l'escultura barroca és el naturalisme, amb un caràcter efectista que pretén commoure o sorprendre. Les obres de Bernini, l'escultor barroca italià més representatiu, reflecteixen aquestes característiques. (*Èxtasi de Santa Teresa, Apol·lo i Dafne*). Altres característiques de l'escultura barroca són la grandiositat i la teatralitat. La teatralitat és una característica que es desenvolupa només a Espanya.

4. CONCLUSIÓ:

L'obra:

Crec que l'obra és magnífica, ja que es veu una passió en els gestos, en els cossos, en els rostres, etc., tot presenta sentiment. Això té un gran mèrit si pensem que està feta de marbre i que no és un element fàcil de treballar i molt menys fàcil de dibuixar-li tants detalls com els que té.

L'autor:

Penso que era una persona amb ànims de superació, que va aprendre del seu pare; però aviat el va superar. És per això que crec que era un home molt constant, que s'esforçava moltíssim, que tenia un gran talent i que era molt afortunat, ja que es va poder dedicar a la feina que li agradava i que se li donava bé.

L'estil:

M'agrada aquest estil tot i que penso que és molt surrealista, el seu ideal de que tot havia de ser perfecte no és verídic, és molt poc real, però penso que l'art està precisament per això, per allunyar-te una mica d'una realitat que no t'agrada i de la qual vols fugir, per tant quin és el problema de somiar?

5. Característiques del Barroc en:

a) Arquitectura:

L'arquitectura barroca preval sobre tota altra manifestació artística, usant les altres, escultura, pintura, com elements constitutius de l'efecte plàstic que vol aconseguir. La finalitat de l'arquitectura barroca és l'expressió de l'espai, per això s'abandonen les línies definides i rectes del Renaixement, per donar preferència a la línia corba per ser més dinàmica. El conjunt arquitectònic està generalment concebut en funció del lloc, plaça o carrer, a que es destina. Les fatxades adquireixen gran importància, a vegades, quasi independència de la resta de l'obra; mentre que en els interiors, les línies constructives desapareixen sota una abundant ornamentació amb exuberància de flora i fauna, sobre moltes cornises i columnes gregues i romanes. D'aquestes, les retorçades, anomenades salomòniques, són les més comunes. També les plantes constructives canvien, manifestant-se preferència per les circulars, el·líptiques o multilíneals. Per altra banda, donat el predomini dels elements decoratius sobre els constructius, es pot afirmar que l'estil barroc és més que un estil d'arquitectura, és una forma de decoració arquitectònica.

Malgrat que el barroc va néixer a Itàlia, cada país el va adaptar a la seva cultura. El resultat és que al nord van fer una arquitectura més sòbria i retinguda i al sud més densa i amb abundants decoracions supèrflues.

b)Escultura:

El clergat fou el principal mecenes de l'escultura. Per aquesta raó la major part de les escultures són retaules i imatges religioses, destinades a ser passejades a les processons. Una gran part de les escultures eren de fusta policromada, és a dir, de fusta pintada. Totes les figures es caracteritzaren per una gran emotivitat i patetisme, ja que a l'igual que tot l'art del barroc, la seva finalitat era commoure els sentiments de l'espectador. Els escultors espanyols més importants foren *Gregorio*

Apolo y Dafne, por Gian Lorenzo Bernini, Nápoles, Italia, 1598-1680.

Fernández, Martínez Montañés, Alonso Cano i Pedro de Mena.

c) Pintura:

El s. XVII suposà la consolidació d'una escola espanyola de pintura. L'estil que es va imposar va ser el realisme, i els personatges es caracteritzaven una gran expressivitat.

La pintura espanyola fou de temàtica bàsicament religiosa, tot i que també es practicaren gèneres com el retrat, les natures mortes, els esdeveniments històrics, la mitologia...

El pintor espanyol més important fou *Velázquez*, pintor de Felip IV. Destacà per captar perfectament la psicologia dels personatges, i per la tècnica i l'ús de la llum i la profunditat. Totes les seues obres tenen una característica comuna: poca gent les coneix pel seu nom real, ja que en representar escenes de la vida quotidiana, se les coneix pel nom que el poble li posà. Per exemple, el seu quadre més famós: *Las Meninas*, en realitat es deia *La Familia de Felipe IV*,

Altres artistes de la pintura barroca espanyola foren *Zurbarán*, *Ribera* o *Murillo*, que plasmaren en les seues obres tota la religiositat i catolicisme de la Contrareforma.